

“WIJ ZIJN HIER FANTASTISCH VERWEND”

Auteur en performer Joost Vandecasteele is een culturele gids met een weerhaakje. En dus met een tegendraadse mening: over mooi en lelijk.

Ik ben niet de-meest-op-de-hoogte-van-de-leukste-dingen-mens wegens veel schrijven en daardoor veel binnen zitten, maar laten we het proberen”, mailt Joost Vandecasteele me op de vraag of we het eens over Brussel en al zijn cultuur kunnen hebben. Zo belanden we op een ochtend in maart aan zijn keukentafel. De mimiek, de stem, de gebaren – die verzint u er zelf bij. Een gesprek met Joost Vandecasteele is een kleine performance op zich. De man volgde een theateropleiding. “Per ongeluk”, zegt hij, “Ik wilde film gaan studeren maar ik was niet geslaagd in het KASK in Gent. Bij het ingangsexamen in het RITS, dacht ik arrogant als ik was, bij theater binnen te raken, met het idee dat dat gemakkelijker zou zijn dan film en dat ik dan na een jaar zou overstappen naar film.” Maar ‘theater’ klopte. Het had te maken met Brussel, met die mensen, die sfeer, die docenten.

BRUSSEL MIDDEN

Joost Vandecasteele kwam aan in Brussel met de trein, in Bruxelles Midi. “Ik was een van die sukkels die in Centraal moest zijn, en toen de trein stopte in Brussel

Midi, dacht ik: ‘Ah, Midi, midden, we zijn er al’. Dus ik was verdwaald vanaf de eerste dag. In het begin zat ik in Jette, in een peda, bij de verpleegsters. Mannen beneden, vrouwen boven. En een vreemde tussenverdieping... ik ben in dat eerste jaar weinig in Jette geweest. Ik heb vooral Brussel ontdekt en slaappleatsen gezocht bij vrienden.” Joost Vandecasteele is geboren en deels getogen in Zuidwest-Vlaanderen, in Zwevegem. “Ik zit bijna op de *tip-ping-point*: dat ik even lang hier ben als in Zwevegem. Tot mijn 18de woonde ik daar en ik word dit jaar 36. Het is een bewuste keuze om hier te wonen. Maar ik kan niet officieel Brusselaar zijn, ik ben hier niet geboren. Hier zitten we trouwens in Anderlecht, net over de grens.”

Vandecasteele: “Er heerst hier in Brussel een mentaliteit die ik niet heb en weiger te hebben: oversteken als het rood is, dubbel parkeren. Ik ben daar principieel tegen. Ja, dat kan ook met het ouderschap te maken hebben, ik heb een zoon van zes. Maar dat idee van: het is hopeloos buiten, dus wat maakt het uit als we vuil en arrogant zijn. Mijn vriendin is daar anders in, zij woont hier ongeveer twee jaar en zij parkeert dubbel, zonder problemen.”

SOEPELE SERVEUSES

Hij zegt het een paar keer. “We worden hier fantastisch verwend qua cultuur.” Het ene moment gaat het over ballerina’s, het volgende over de gentrificatie van bepaalde stadsdelen. “Ben ik nu een gentrificatie?”

Vandecasteele: “Dankzij plaats en als het Kaaithater, de KVS en nog enkele andere plekken, is er hier een internationale toevloed van danstheater en performance. Zaken die enkel in Brussel te zien zijn, niet in Antwerpen, Gent, of Leuven, omdat Brussel in een circuit zit. Theater- en dansgroepen gaan naar Lissabon, Singapore én Brussel. Niet in het minst door de aanwezigheid van Parts en Rosas. We mogen niet onderschatten hoeveel dans hier aanwezig is. Het is verbazend hoe weinig studenten na hun studies teruggaan naar hun vaderland. En ook verbazend hoeveel er werk vinden. Parts is een keurmerk. Ik weet ook wel, de helft van de serveuses in Brusselse cafés zijn Parts-studenten - je kan dat zien aan de manier waarop ze hun plateaus bewegen. Laat dat een tip zijn: de meest gracieuze en soepele serveuses werken in Brussel. Dankzij Parts. Het zijn ook de meest arrogante. De Nicolay-mentaliteit.” En zo belanden we bij een van de laatste

Joost Vandecasteele, even lang in Brussel als in Zwevegem: “Ik zou niet kunnen zijn wie ik ben, als ik niet in Brussel zat.”

Bar Recyclart, een eet- en ontmoetingsplek in het voormalig stationsbuffet van Brussel-Kapellekerk. Met zicht op het skatepark.

PassaPorta, een culturele oase in de commerciële Dansaertstraat.

werken van Frederik Nicolay, de man achter een hele resem restaurants in het Brusselselse. “Figuren als Nicolay zijn heel bepalend, ik denk dat zo’n man daar wel over nadenkt. Ok, hij ziet een zakelijke opportuniteit en neemt ze. Maar door zulke initiatieven komt er een lawine-effect op gang. Als politicus moet je dan zeggen: wat doen we hiermee? De gentrificatie van een stad, ik vind dat een heel moeilijk gesprek. Je kan veel zeggen over de Flamingo... eerst waren er de hoeren, dan kwamen er mensen wonen.” En dan schakelt Vandecasteele een *vitesse* hoger. “Het is zo een beetje als mensen die bij het vliegveld gaan wonen en dan gaan klagen over het geluid. Of ze gaan in de hoerenbuurt wonen en gaan dan klagen: ‘Zeg, er zijn hier veel hoeren in de hoerenbuurt.’ Nu hebben wij hier dit appartement gekocht, vroeger was dit een slechte buurt. Wij zijn een gentrificatie. Verjagen wij nu de lokalen?”

Vandecasteele: “Brussel is mijn inspiratieplek. Als stad an sich. Dat zorgt ervoor dat ik heel veel bezig ben met wat er gebeurt in een stad. Ook met de lelijke kant ervan. En ik denk dat thema’s als *gentrification* en *disneyfication* van een stad nog niet helemaal uitgespit zijn. Klopt het om in arme stadsdelen nog meer gokkantoren of nachtwinkels te zetten? Klopt het om de ene durumzaak naast de andere te zetten?”

KERK IN DE NIEUWSTRAAT

Vandecasteele: “Als ik tips geef over Brussel, voelt het alsof ik honderd dingen ver-

geet. Omdat er ook zo veel is dat ik nog niet weet. En ik ben niet het soort eikel die zegt: enkel dit en dat is de moeite waard. Ik ken maar 2 procent van wat er te zien is. Een plek die heel belangrijk is in Brussel is PassaPorta, niet enkel qua boekhandel, maar als een culturele tempel in het midden van de Dansaertstraat. Ik zie de PassaPorta zoals die kerk in de Nieuwstraat. Een kerk, in de duurste straat van België. Dat die plekken niet worden weggeconcentreerd.”

“Bar Recyclart heb ik herontdekt, en vlak daarbij, restaurant Les Brigittines, als een soort ambassades in een niemandsland van treinsporen, hoogbouw en een skatepark. Een bewijs dat het lukt, onafhankelijk van de buurt. Wij hebben geen *banlieues*, er zijn hier nog geen rellen uitgebroken. Ja we hebben Molenbeek, Anderlecht, Schaarbeek maar iedereen zit zo dicht bij elkaar, je kan dus ook niet uitsluiten.” “Iedereen ging onlangs naar Borremans kijken. En tegelijkertijd kon je ook de tentoonstelling *Woman. the feminist avant-garde of the 1970* zien en een over crisis-kunst in Griekenland. Ja, je kunt hier nog dingen ontdekken en telkens weer verwend worden. Jeugdtheater Bronks, ook. Ik maak er dingen, en ik ga er geregeld ook kijken.”

Op de een of andere manier schakelt het gesprek plots van cultuurcultuur naar de eetcultuur. Die van Brussel en Londen, maar vooral die van Azië. Vandecasteele is een rijstmens. “Ik ben dat soort oosterse mens. Twee vierde van mij bestaat uit rijst.

Ik heb al verslavingen meegemaakt, maar mijn grootste verslaving is rijst. Recht tegenover de PassaPorta heb je de Pataya, heerlijk. Of de Samurai Noodles, onge-looflijk, snel, goedkoop en hoe-het-moet. Hetzelfde gevoel heb ik bij die Japanner naast de beurs, Anata. Daar eten bovendien veel Japanners, altijd een goed teken. Je komt binnen, het is druk. Veel lawaai, tv en luid, luid! Een glimp op Tokio, denk ik. We gaan er volgende maand naartoe, voor research voor mijn volgende boek.”

GEZELLIG IS GEEN MUST

“Je zou je eigenlijk schuldig moeten voelen dat je zo weinig gebruik maakt van die verwennerij in Brussel. Er zijn *fucking goeie dingen* te zien.” De vriendin van Joost komt even binnenlopen. Weet jij nog een plek met cultuur in Brussel? vraagt hij haar. Zij houdt van het Zoniënwoud en het Rood-Klooster. *Vandecasteele*: “Aan mij heb je de slechtste vertegenwoordiger, want ik zit gewoon thuis. Er is een rare paradox rond mij: ik zit in een stad en ik zit meestal thuis op internet omdat daar ook een heleboel inspiratie van komt. Maar ik zou niet kunnen zijn wie ik ben, als ik niet in Brussel zat. Ik ben absoluut niet naïef of zelfs hoopvol, dat Brussel ooit zo gezellig wordt als Gent. Neen, Brussel heeft niet de potentie om gezellig te worden. Maar aan de andere kant: het idee dat hier zoveel zo dichtbij is, is voor mij een reden om hier te wonen.”

www.joostvandecasteele.be